Total No. of Printed Pages—31

25E—ECON

2025

ECONOMICS

Full Marks : 80

Pass Marks : 24

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

Give the answers of Part–A in the OMR Answer-Sheet provided.

ALLOTMENT OF MARKS

Part—A (1)

Q. Nos. **1** to **20** carry *1* mark each	:	1×20 = 20

Part—A (2)

Q. Nos. **21** to **40** carry *1* mark each	:	1×20 = 20

Part—B (1)

Q. No. **41** carries *2* marks each	:	2× 3 = 6
Q. No. **42** carries *3* marks each	:	3× 3 = 9
Q. No. **43** carries *5* marks	:	= 5

Part—B (2)

Q. No. **44** carries *2* marks each	:	2× 3 = 6
Q. No. **45** carries *3* marks each	:	3× 3 = 9
Q. No. **46** carries *5* marks	:	= 5
		Total = 80

PART—A (1)

(Introductory Microeconomics)

Choose the correct answer (multiple choice-based questions) : 1×20=20

শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা (বহুধা বিকল্পভিত্তিক প্ৰশ্ন) :

শুদ্ধ উত্তরটি বেছে নাও (বহুবিধ বিকল্পভিত্তিক প্রশ্ন) :

गेबें फिननायखौ सायख' (बां सायख'आरि सोंनाय) :

1. Opportunity cost is also known as _____ cost.

   সুযোগ ব্যয়ক _____ ব্যয় বুলিও জনা যায়।

   সুযোগ ব্যয় _____ ব্যয় বলেও পরিচিত।

   खाबुगोनां खरसाखौ _____ खरसा होननाबो मिथिनाय जायो।

   (a) prime
   মুখ্য
   মুখ্য
   गाहाइ

   (b) service
   সেৱা
   সেবা
   सिबिथाइ

   (c) alternative
   বিকল্প
   বিকল্প
   बासिस्लाय

   (d) mandatory
   বাধ্যতামূলক
   বাধ্যতামূলক
   गोनांथार

2. Basic characteristic of mixed economy is

   মিশ্ৰ অৰ্থনীতিৰ মূল বৈশিষ্ট্য হৈছে

   মিশ্র অর্থনীতির মূল বৈশিষ্ট্য হলো

   गलाय रांखान्थिनि गाहाइ आखुथाइया जादों

   (a) the operation of price mechanism
   দৰ কৌশলৰ ক্ৰিয়া
   দর কৌশলের ক্রিয়া
   बेसेन सोलोनि मावथोंनाय

(b) the existence of both public sector and private sector
ৰাজহুৱা খণ্ড আৰু ব্যক্তিগত খণ্ডৰ স্থিতি
সর্বসাধারণ খণ্ড এবং ব্যক্তিগত খণ্ডের স্থিতি
राइजोआरि खोन्दो आरो गावारि खोन्दोनि थाथाइ

(c) the operation of Central Planning Authority
'কেন্দ্ৰীয় পৰিকল্পনা কৰ্তৃপক্ষ'ৰ ক্ৰিয়া
'কেন্দ্রীয় পরিকল্পনা কর্তৃপক্ষ'-র ক্রিয়া
'मिरुआरि बिथांखि बिफानगिरि'नि मावथोंनाय

(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলির একটিও নয়
बेफोरनि मोनसेबो नङा

3. What will be the marginal utility when total utility is maximum?
মুঠ উপযোগিতা সৰ্বোচ্চ হ'লে প্ৰান্তিক উপযোগিতা কি হ'ব?
মোট উপযোগিতা সর্বোচ্চ হলে প্রান্তিক উপযোগিতা কী হবে?
गासै बाहायथिया बांसिनथार जायोब्ला रुगुङारि बाहायथिया मा जागोन?

(a) 1 (b) 0 (c) 2 (d) −1

4. The equation of budget line is
বাজেট ৰেখাৰ সমীকৰণটো হ'ল
বাজেট রেখার সমীকরণটি হলো
रांबावजा हांखोनि समानथाइया जाबाय

(a) $p_1x_1 + p_2x_2 = M$
(b) $p_1x_1 + p_2x_2 < M$
(c) $p_1x_1 + p_2x_2 > M$
(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলির একটিও নয়
बेफोरनि मोनसेबो नङा

5. As long as marginal utility is positive, total utility
যেতিয়ালৈকে প্ৰান্তিক উপযোগিতা ধনাত্মক হৈ থাকে, মুঠ উপযোগিতা
যতক্ষণ পর্যন্ত প্রান্তিক উপযোগিতা ধনাত্মক হয়ে থাকে, মোট উপযোগিতা
जेब्लासिम रुगुङारि बाहायथिया दाजाबथाइ जानानै थायो, गासै बाहायथिया

(a) remains constant
স্থিৰে থাকে
স্থির থাকে
दिदोमै थागोन

(b) increases
বাঢ়ি থাকে
বর্ধিত হয়
बांलांगोन

(c) falls
কমি যায়
কমে যায়
खम जालांगोन

(d) All of these
এইবোৰৰ সকলো
এর সবগুলি
बेफोरनि गासैबो

6. In case of Giffen goods, price effect is _____.
গিফেন সামগ্ৰীৰ ক্ষেত্ৰত, দৰ বিপাক _____ হয়।
গিফেন সামগ্রীর ক্ষেত্রে, দর বিপাক _____ হয়।
गिफेन बेसादनि बेलायाव, बेसेन गोहोमा _____ जायो।

(a) negative
ঋণাত্মক
ঋণাত্মক
दानख'थाइ

(b) positive
ধনাত্মক
ধনাত্মক
दाजाबथाइ

(c) zero
শূন্য
শূন্য
लाथिख'

(d) unit
একক
একক
सानगुदि

7. The demand curve slopes downward because of

চাহিদা ৰেখাৰ ঢাল তললৈ নামি অহাৰ কাৰণ

চাহিদা রেখার ঢাল নীচের দিকে নেমে আসার কারণ

बिनाय खेंख्रा हांखो संख्लायनाय गाहाय फारसे जानायनि जाहोना

(a) law of diminishing marginal utility

ক্ৰমহ্ৰাসমান প্ৰান্তিক উপযোগিতা বিধি

ক্রমহ্রাসমান প্রান্তিক উপযোগিতা বিধি

दुइलांनाय रुगुङारि बाहायथि खान्थि

(b) income effect

আয় বিপাক

আয় বিপাক

आय गोहोम

(c) substitution effect

বিকল্প স্থাপন বিপাক

বিকল্প স্থাপন বিপাক

बदलै गायसंनाय गोहोम

(d) All of these

এইবোৰৰ সকলো

এগুলির সবকয়টি

बेफोरनि गासैबो

8. Perfectly elastic demand is represented by a curve which is ______.

পূৰ্ণ স্থিতিস্থাপক চাহিদা প্ৰতিনিধিত্ব কৰা ৰেখাডাল ______ হয়।

পূর্ণ স্থিতিস্থাপক চাহিদা প্রতিনিধিত্ব করা রেখাটি ______ হয়।

आबुं लावस्लायनाय बिनाय फोरमायथिनाय हांखोआ ______ जायो।

(a) parallel to Y-axis

Y-অক্ষৰ সমান্তৰাল

Y-অক্ষের সমান্তরাল

Y-बिथ'नि लिग

(b) convex to origin
মূল বিন্দুৰ ফালে উত্তল
মূল বিন্দুর দিকে উত্তল
गुदि बिन्दोनि फारसे खंसा

(c) parallel to X-axis
X-অক্ষৰ সমান্তৰাল
X-অক্ষের সমান্তরাল
X-बिथ'नि लिग

(d) downward sloping straight line
তললৈ নামি অহা সৰলৰেখা
নীচের দিকে নেমে আসা সরলরেখা
गाहायफारसे संख्लायनाय गोथौं हांखो

9. Identify elastic demand, if price elasticity (e_p) is

স্থিতিস্থাপক চাহিদা চিনাক্ত কৰা, যদিহে দৰ স্থিতিস্থাপকতা (e_p) হয়

স্থিতিস্থাপক চাহিদা শনাক্ত করো, যদি দর স্থিতিস্থাপকতা (e_p) হয়

लावस्लायनाय बिनायखौ सिनायथि खालाम, जुदि बेसेन लावस्लायनाया (e_p) जायो

(a) 0·2 (b) 1·5 (c) 0 (d) 1·0

10. Production function refers to functional relationship between inputs and _____.

উৎপাদন ফলনে উপাদান আৰু _____ৰ মাজৰ ফলনীয় সম্পৰ্ক উল্লেখ কৰে।

উৎপাদন ফলন উপাদান এবং _____-এর মধ্যে ফলনীয় সম্পর্ক উল্লেখ করে।

दिहुनथाइ गुना सोसन आरो _____नि गेजेरनि गुनारि सोमोन्दोखौ मख'यो।

(a) cost
ব্যয়
ব্যয়
खरसा

(b) output
উৎপাদন
উৎপাদন
दिहुनथाइ

(c) revenue
আয়
আয়
आय

(d) profit
লাভ
লাভ
मुलाम्फा

11. When AP falls due to increase in employment of variable factor, then
চলনশীল উপাদানৰ প্ৰয়োগ অধিক হোৱাৰ বাবদ য'ত AP হ্ৰাস হয়, তেন্তে
চলনশীল উপাদানের প্রয়োগ অধিক হওয়ার জন্য যখন AP হ্রাস হয়, তখন
सोलायस्लु जाहोग्रानि बाहायनाय गोबां जानायनि जाहोनाव जेराव AP आ खम जायो, अब्ला

(a) MP = AP
(b) MP > AP
(c) MP < AP
(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলির একটিও নয়
बेफोरनि मोनसेबो नङा

12. At zero level of output, TC =
উৎপাদনৰ পৰিমাণ শূন্য হ'লে, TC =
উৎপাদনের পরিমাণ শূন্য হলে, TC =
दिहुनथाइनि बिबाङा लाथिख' जायोब्ला, TC =

(a) TFC (b) TVC (c) AFC (d) AVC

13. When AC falls, MC
যেতিয়া AC হ্ৰাস পায়, MC
যখন AC হ্রাস পায়, MC
जेब्ला AC आ खम जालाङो, MC

(a) falls
হ্ৰাস পায়
হ্রাস পায়
खम जालाङो

(b) rises

বৃদ্ধি হয়

বৃদ্ধি হয়

बांलाङो

(c) initially falls, then rises

পোনতে হ্ৰাস পায়, তাৰ পাছত বৃদ্ধি হয়

প্রারম্ভে হ্রাস পায়, তারপর বৃদ্ধি হয়

गिबियाव खम जालाङो, उनाव बांलाङो

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলির একটিও নয়

बेफोरनि मोनसेबो नङा

14. AFC at 4 units of output is ₹ 20. AVC at 5 units of output is ₹ 40. AC of producing 5 units is

4 একক উৎপাদনত AFC হয় ₹ 20. 5 একক উৎপাদনত AVC হয় ₹ 40. 5 একক উৎপাদনত AC হ'ব

4 একক উৎপাদনে AFC হয় ₹ 20. 5 একক উৎপাদনে AVC হয় ₹ 40. 5 একক উৎপাদনে AC হবে

4 सानगुदि दिहुनथाइयाव AFC आ जायो ₹ 20. 5 सानगुदि दिहुनथाइयाव AVC आ जायो ₹ 40. 5 सानगुदि दिहुनथाइयाव AC आ जागोन

(a) ₹ 20 (b) ₹ 40

(c) ₹ 56 (d) ₹ 60

15. Total Fixed Cost is presented as a straight line

মুঠ স্থিৰ ব্যয় উপস্থাপন কৰা সৰল ৰেখাডাল

মোট স্থির ব্যয় উপস্থাপন করা সরলরেখাটি

गासै थि खरसा फोरमायथिनाय गोथों हांखोआ

(a) parallel to Y-axis

Y-অক্ষৰ সমান্তৰাল

Y-অক্ষের সমান্তরাল

Y-बिथ'नि लिग

(b) parallel to X-axis

X-অক্ষৰ সমান্তৰাল

X-অক্ষের সমান্তরাল

X-बिथ'नि लिग

(c) that slopes downward

তললৈ নামি অহা

নীচের দিকে নেমে আসা

गाहायफारसे संख्लायनाय

(d) that is upward rising

ওপৰলৈ উঠি যোৱা

উপরের দিকে উঠে যাওয়া

गोजौ फारसे दावखोलांनाय

16. Marginal revenue is earned by a firm by selling _____ of output.

এখন ফাৰ্মে উৎপাদনৰ _____ বিক্ৰীৰে প্ৰান্তিক আয় অৰ্জন কৰে।

একটি ফার্ম উৎপাদনের _____ বিক্রি দ্বারা প্রান্তিক আয় অর্জন করে।

गंसे फालांगि फसंथाना दिहुनथाइनि _____ फाननायजों रुगुङारि आय आरजियो।

(a) all units

সকলো গোটবোৰ

সকল এককগুলি

गासैबो हान्जाफोर

(b) average unit

গড় গোট

গড় একক

गड़ हान्जा

(c) an additional unit

এটা অতিৰিক্ত গোট

একটি অতিরিক্ত একক

मोनसे उफेरा हान्जा

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলির একটিও নয়

बेफोरनि मोनसेबो नङा

17. Price of a commodity is

এটা সামগ্ৰীৰ দাম হ'ল

একটি সামগ্রীর দাম হলো

मोनसे बेसादनि बेसेना जाबाय

(a) TR

(b) MR

(c) AR

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলির একটিও নয়

बेफोरनि मोनसेबो नङा

18. A firm earns normal profit when its AR = ______.

এখন ফাৰ্মে স্বাভাৱিক লাভ অৰ্জন কৰে যেতিয়া তাৰ AR = ______.

একটি ফার্ম স্বাভাবিক লাভ অর্জন করে যখন তার AR = ______.

गंसे फालांगि फसंथाना जासिमा मुलाम्फा आरजियो जेब्ला बेनि AR = ______.

(a) MC

(b) AC

(c) TC

(d) AVC

19. In short period, the supply of a good is

হ্ৰস্বকালত এবিধ সামগ্ৰীৰ যোগান

হ্রস্বকালে এক প্রকার সামগ্রীর যোগান

गुसुं समाव जाथोसे बेसादनि जगायनाया

(a) perfectly elastic

পূৰ্ণ স্থিতিস্থাপক

পূর্ণ স্থিতিস্থাপক

आबुङै लावस्लायारि

(b) perfectly inelastic

পূৰ্ণ অস্থিতিস্থাপক

পূর্ণ অস্থিতিস্থাপক

आबुङै लावस्लायि

(c) unitary elastic
একক স্থিতিস্থাপক
একক স্থিতিস্থাপক
सानगुदि लावस्लायारि

(d) less elastic
কম স্থিতিস্থাপক
কম স্থিতিস্থাপক
खम लावस्लायारि

20. If decrease in demand is equal to increase in supply, market equilibrium will exhibit
চাহিদাৰ হ্ৰাস যদি যোগান বৃদ্ধিৰ সমান হয়, বজাৰ ভাৰসাম্যতাই দেখুৱাব
চাহিদার হ্রাস যদি যোগান বৃদ্ধির সমান হয়, বাজার ভারসাম্যতা দেখাবে
बिनायनि खमायनाय स्रुदि जगायनाय बांनायनि समान जायो, हाथाइ गोरोबथाइया दिन्थिगोन

(a) rise in equilibrium quantity
ভাৰসাম্য পৰিমাণ বৃদ্ধি
ভারসাম্য পরিমাণ বৃদ্ধি
गोरोबथाइ बिबां बांनाय

(b) fall in equilibrium quantity
ভাৰসাম্য পৰিমাণ হ্ৰাস
ভারসাম্য পরিমাণ হ্রাস
गोरोबथाइ बिबां खमायनाय

(c) no change in equilibrium quantity
অপৰিৱৰ্তিত ভাৰসাম্য পৰিমাণ
অপরিবর্তিত ভারসাম্য পরিমাণ
सोलायजायि गोरोबथाइ बिबां

(d) rise in equilibrium price
ভাৰসাম্য দাম বৃদ্ধি
ভারসাম্য দাম বৃদ্ধি
गोरोबथाइ बेसेन बांनाय

PART—A (2)

(Statistics for Economics)

Choose the correct answer (multiple choice-based questions) : 1×20=20

শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা (বহুধা বিকল্পভিত্তিক প্ৰশ্ন) :

শুদ্ধ উত্তরটি বেছে নাও (বহুবিধ বিকল্পভিত্তিক প্রশ্ন) :

गेबें फिननायखौ सायख' (बां सायख'आरि सोंनाय) :

21. Who is known as the 'father of Statistics'?

কোনজন ব্যক্তিক 'পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ পিতৃ' হিচাপে জনা যায়?

কোন্ ব্যক্তি 'পরিসংখ্যা বিজ্ঞানের পিতৃ' বলে পরিচিত?

सोर सुबुंखौ 'सानसरथुम बिगियाननि बिफा' हिसाबै मिथिनो मोनो?

(a) Gottfried Achenwall
গটফ্ৰাইড একেনৱাল
গটফ্রাইড অ্যাকেনওয়াল
गटफ्राइड एकेनवाल

(b) Adam Smith
এডাম স্মিথ
অ্যাডাম স্মিথ
एदाम स्मिथ

(c) L. Robbins
এল. ৰবিন্‌ছ
এল. রবিন্স
एल० रबिनस

(d) J. B. Say
জে. বি. ছে
জে. বি. সে
जे० बि० से

22. Which of the following is a measure of central tendency?

তলৰ কোনটো কেন্দ্ৰীয় প্ৰৱণতাৰ মাপ হয়?

নিম্নোক্ত কোনটি কেন্দ্রীয় প্রবণতার মাপ?

गाहायनि माबे मिरु मोखांथाइनि जखा सुनाय?

(a) Arithmetic mean
গাণিতিক গড়
গাণিতিক গড়
सानखान्थियारि गेजेरथि

(b) Median
মধ্যমা
মধ্যমা
गेजेरमा

(c) Mode
বহুলক
বহুলক
गेजेरगां

(d) All of these
এইবোৰৰ সকলো
এগুলির সবকয়টি
बेफोरनि गासैबो

23. Statistics in singular sense is
একক অৰ্থত Statistics মানে হ'ল
একক অর্থে Statistics মানে হলো
सानगुदि ओंथियाव Statistics आ जाबाय

(a) collection of data
তথ্যৰ সংগ্ৰহ
তথ্যের সংগ্রহ
खारि बुथुमनाय

(b) organization of data
তথ্যৰ সংগঠিতকৰণ
তথ্যের সংগঠিতকরণ
खारि थियारि खालामनाय

(c) presentation of data
তথ্যৰ উপস্থাপন
তথ্যের উপস্থাপন
खारिनि दिन्थिफुंनाय

(d) All of these
এইবোৰৰ সকলো
এগুলির সবকয়টি
बेफोरनि गासैबो

24. _____ is the difference between the largest value and the smallest value of a data series.
এটা তথ্য শ্ৰেণীৰ উচ্চতম মান আৰু নিম্নতম মানৰ অন্তৰকেই _____ বোলে।
একটি তথ্য শ্রেণীর উচ্চতম মান এবং নিম্নতম মানের অন্তরকে _____ বলে।
मोनसे खारि थाखोनि देरसिन मान आरो दुइसिन माननि फारागखौनो _____ बुङो।

(a) Median
মধ্যমা
মধ্যমা
गेजेरमा

(b) Standard deviation
মানক বিচলন
মানক বিচলন
बिथाखो बोखावनाय

(c) Range
প্ৰসাৰ
প্রসার
गेजेरथि फाराग

(d) Mean deviation
গড় বিচলন
গড় বিচলন
गड़ एंगारनाय

25. Which of the following measures of central tendency is known as positional average?
তলৰ জোখসমূহৰ কোনটোক কেন্দ্ৰীয় প্ৰবৃত্তিৰ স্থানগত গড় বুলি জনা যায়?
নিম্নোক্ত মাপগুলির কোনটি কেন্দ্রীয় প্রবৃত্তির স্থানগত গড় বলে পরিচিত?
गाहायनि जखाफोरनि माबेखौ मिरु मोखांथाइ जखा सुनायनि जायगाथि गड़ होनना मिथि जायो?

(a) Mean
মধ্যক
মধ্যক
गेजेरथि

(b) Median
মধ্যমা
মধ্যমা
गेजेरमा

(c) Mode
বহুলক
বহুলক
गेजेरगां

(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলির একটিও নয়
बेफोरनि मोनसेबो नङा

26. The method involving the study of each and every item of the universe is _____.
সমষ্টিৰ অন্তৰ্গত প্ৰতিটো এককৰ পৰীক্ষাত জড়িত হোৱা পদ্ধতিটো হ'ল _____।
সমষ্টির অন্তর্গত প্রতিটি এককের পরীক্ষাতে জড়িত হওয়া পদ্ধতিটি হলো _____।
जथाइनि सिङाव मोनफ्रोम सानगुदिनि आनजादाव लोब्बा जानाय आदबा जाबाय _____।

(a) sample
প্ৰতিদৰ্শ
প্রতিদর্শ
दिन्थिमु

(b) census
পিয়ল
জনগণনা
सुबुं सानखो

(c) random sampling
যাদৃচ্ছিক প্ৰতিচয়ন
যাদৃচ্ছিক প্রতিচয়ন
आनला दिन्थिमुनाय

(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলির একটিও নয়
बेफोरनि मोनसेबो नङा

27. When the data is classified on the basis of area, classification is _____.

যেতিয়া তথ্য ক্ষেত্ৰৰ ভিত্তিত শ্ৰেণীবদ্ধ হয়, শ্ৰেণীবিভাগ _____ হয়।

যখন তথ্য ক্ষেত্রের ভিত্তিতে শ্রেণীবদ্ধ হয়, শ্রেণীবিভাগ _____ হয়।

जेब्ला खारि थिलिनि बिथायाव थाखो राननाय जायो, थाखो बाहागो _____ जायो।

(a) qualitative
গুণগত
গুণগত
गुनआरि

(b) quantitative
পৰিমাণগত
পরিমাণগত
बिबाङारि

(c) geographical
ভৌগোলিক
ভৌগোলিক
भुमखौरांआरि

(d) chronological
কালগত
কালগত
अकट'आरि

28. Which of the following statistical measures calculable in case of open-ended class?

খোলা শ্ৰেণীৰ ক্ষেত্ৰত তলৰ পৰিসাংখ্যিক জোখসমূহৰ কোনটোক গণনা কৰিব পাৰি?

মুক্ত শ্রেণীর ক্ষেত্রে নিম্নোক্ত পরিসাংখ্যিক মাপগুলির কোনটিকে গণনা করা যায়?

उवां जोबथा थाखोनि बेलायाव खारिनि सानसरथुमारि जखाफोरनि माबेखौ साननो हायो?

(a) Range
প্ৰসাৰ
প্রসার
गेजेरथि फाराग

(b) Median
মধ্যমা
মধ্যমা
गेजेरमा

(c) Mean deviation
গড় বিচলন
গড় বিচলন
गेजेरथि एंगारनाय

(d) Standard deviation
মানক বিচলন
মানক বিচলন
बिथाखो बोखावनाय

29. The value of correlation coefficient lies between _____.
সহসম্বন্ধ গুণাংকৰ মান ______ৰ ভিতৰত থাকে।
সহসম্বন্ধ গুণাঙ্কের মান ______-এর ভিতরে থাকে।
गोरोबलायनाय सोमोन्दोनि थाफादेर माना _____नि गेजेराव थायो।

(a) −1 to 0
−1তকৈ 0
−1 থেকে 0
−1 निखुइ 0

(b) 0 to +1
0তকৈ +1
0 থেকে +1
0 निखुइ +1

(c) −1 to +1
−1তকৈ +1
−1 থেকে +1
−1 निखुइ +1

(d) −∞ to +∞
−∞তকৈ +∞
−∞ থেকে +∞
−∞ निखुइ +∞

30. In case of two independent variables X and Y, correlation coefficient r_{XY} between them is _____.
দুটা স্বাধীন চলক X আৰু Yৰ সহসম্বন্ধ গুণাংক r_{XY} = ______ হয়।
দুটি স্বাধীন চলক X এবং Y-এর সহসম্বন্ধ গুণাঙ্ক r_{XY} = ______ হয়।
मोननै उदां सोलायस्लु X आरो Y नि गोरोबलायनाय सोमोन्दोनि थाफादेर r_{XY} = ______ जायो।

(a) +1

(b) 0

(c) −1

(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলির একটিও নয়
बेफोरनि मोनसेबो नङा

31. A consumer price index number measures changes in ______.

ভোক্তাৰ দৰ সূচকাংকই ______ৰ পৰিৱৰ্তনৰ জোখ লয়।

ভোক্তার দর সূচকাঙ্ক ______-এর পরিবর্তনের মাপ নেয়।

बायग्रानि बेसेन फारिथि अनजिमाया ______नि सोलायनायनि जखा लायो।

(a) retail price

খুচুৰা দাম

খুচরা দাম

खुसरा बेसेन

(b) wholesale price

পাইকাৰী দাম

পাইকারী দাম

फायखारि बेसेन

(c) producer's price

উৎপাদনকাৰীৰ দাম

উৎপাদনকারীর দাম

दिहुनग्रानि बेसेन

(d) Both (a) and (b)

(a) আৰু (b) উভয়েই

(a) এবং (b) উভয়ই

(a) आरो (b) मोननैबो

32. Which of the following we use for base year?

ভিত্তি বৰ্ষৰ বাবে তলৰ কোনটো আমি ব্যৱহাৰ কৰোঁ?

ভিত্তি বর্ষের জন্য নিম্নোক্ত কোনটি আমরা ব্যবহার করি?

बिथा बोसोरनि थाखाय गाहायनि माबेखौ जों बाहायो?

(a) 0

(b) 1

(c) 2

(d) None of these

এইবোৰৰ এটাও নহয়

এগুলির একটিও নয়

बेफोरनि मोनसेबो नङा

33. If $r = -1$, correlation is said to be _____.

যদি $r = -1$ হয়, সহসম্বন্ধক _____ বুলি কোৱা যাব।

যদি $r = -1$ হয়, সহসম্বন্ধকে _____ বলা যাবে।

जुदि $r = -1$ जायो, गोरोबलायनाय सोमोन्दोखौ _____ होनना बुंनाय जायो।

(a) perfect positive
পূৰ্ণ ধনাত্মক
পূর্ণ ধনাত্মক
आबुं दाजाबथाइ

(b) perfect negative
পূৰ্ণ ঋণাত্মক
পূর্ণ ঋণাত্মক
आबुं दानख'थाइ

(c) partial
আংশিক
আংশিক
खावस्लिं

(d) zero
শূন্য
শূন্য
लाथिख'

34. The other name of semi-interquartile range is

অৰ্ধ-আন্তঃচতুৰ্থক প্ৰসাৰৰ আনটো নাম হ'ল

অর্ধ-আন্তঃচতুর্থক প্রসারের অন্য নামটি হলো

खाव-इसिं ब्रै बाहागोआरि गेजेरथि फारागनि गुबुन मोनसे मुङा जाबाय

(a) mean deviation
গড় বিচলন
গড় বিচলন
गेजेरथि एंगारनाय

(b) quartile deviation
চতুৰ্থক বিচলন
চতুর্থক বিচলন
ब्रै बाहागोआरि बोखावनाय

(c) standard deviation
মানক বিচলন
মানক বিচলন
बिथाखो बोखावनाय

(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলির একটিও নয়
बेफोरनि मोनसेबो नङा

35. Which of the following is measured using Lorenz curve?
Lorenz ৰেখাৰে তলৰ কোনটো জোখা হয়?
Lorenz রেখা দিয়ে নীচের কোনটি মাপা হয়?
Lorenz हांखोजों गाहायनि माबेखौ सुनाय जायो?

(a) Point of central tendency
কেন্দ্ৰীয় প্ৰৱণতাৰ বিন্দু
কেন্দ্রীয় প্রবণতার বিন্দু
मिरु मोखांथाइ बिन्दो

(b) Income inequality
আয়ৰ অসমতা
আয়ের অসমতা
आयनि समानथिनङि

(c) Coefficient of correlation
সহসম্বন্ধ গুণাংক
সহসম্বন্ধ গুণাঙ্ক
गोरोबलायनाय सोमोन्दोनि थाफादेर

(d) None of these
এইবোৰৰ এটাও নহয়
এগুলির একটিও নয়
बेफोरनि मोनसेबो नङा

36. Mean deviation is determined using which of the following formulas?
তলৰ কোন সূত্ৰটোৰে গড় বিচলন নিৰ্ণয় কৰা হয়?
নিম্নোক্ত কোন্ সূত্রটি দিয়ে গড় বিচলন নির্ণয় করা হয়?
गाहायनि माबे मावसुलुजों गड़ एंगारनाय दिहुननाय जायो?

(a) $\frac{\sigma}{\overline{\overline{X}}}$ (b) $\frac{Q_3 - Q_1}{2}$ (c) $\sqrt{\frac{\Sigma f d^2}{N}}$ (d) $\frac{\Sigma f|D|}{N}$

37. Which of the following is ***not*** a pure (unitless) number?

তলৰ কোনটো বিশুদ্ধ (একক বিহীন) সংখ্যা নহয়?

নিম্নোক্ত কোনটি বিশুদ্ধ (একক বিহীন) সংখ্যা নয়?

गाहायनि माबे गोगो नङा (सानगुदि नङि) अनजिमा नङा?

(a) Arithmetic mean
সমান্তৰ গড়
সমান্তর গড়
सानखान्थियारि गेजेरथि

(b) Correlation coefficient
সহসম্বন্ধ গুণাংক
সহসম্বন্ধ গুণাঙ্ক
गोरोबलायनाय सोमोन्दोनि थाफादेर

(c) Coefficient of variation
বিচৰণৰ গুণাংক
বিচরণ গুণাঙ্ক
सोलायस्लुनि थाफादेर

(d) Index number
সূচক সংখ্যা
সূচক সংখ্যা
फारिथि अनजिमा

38. The algebraic sum of the deviations of a set of n values from their arithmetic mean is always _____.

n সংখ্যক মানৰ সিহঁতৰ সমান্তৰ মধ্যকৰ পৰা বিচ্যুতিসমূহৰ বীজগাণিতীয় যোগফল সততে _____ৰ সমান হয়।

n সংখ্যক মানের তাদের সমান্তর মধ্যক থেকে বিচ্যুতিগুলির বীজগাণিতীয় যোগফল সর্বদা _____-এর সমান হয়।

n अनजिमायारि माननि बेसोरनि सानखान्थियारि गेजेरथिनिफ्राय एंगारलांनायनि रोदा सानखान्थियारि दाजाबगासैया जेब्लाबो _____नि समान जायो।

(a) 1 (b) n (c) 0 (d) ∞

39. Which of the following measures can be calculated using ogive?

অ'গিভ ব্যৱহাৰ কৰি তলৰ কোনটো জোখ নিৰ্ণয় কৰিব পাৰি ?

ওগিভ ব্যবহার করে নীচের কোন্ মাপটি নির্ণয় করা যায় ?

अ'गिभ बाहायनानै गाहायनि माबेनि जखा दिहुननो हायो?

(a) Mode

বহুলক

বহুলক

गेजेरगां

(b) Mean

মধ্যক

মধ্যক

गेजेरथि

(c) Median

মধ্যমা

মধ্যমা

गेजेरमा

(d) All of these

এইবোৰৰ সকলো

এগুলির সবকয়টি

बेफोरनि गासैबो

40. Median divides the whole series into _____ equal parts.

মধ্যমাই গোটেই শ্ৰেণীটোক সমানে _____ ভাগত ভাগ কৰে।

মধ্যমা সম্পূর্ণ শ্রেণীটিকে সমান _____ ভাগে ভাগ করে।

गेजेरमाया गासै थाखोखौनो समानै _____ बाहागोआव राननो हायो।

(a) two

দুই

দুই

नै

(b) three

তিনি

তিন

थाम

(c) four

চাৰি

চার

ब्रै

(d) hundred

একশ

একশো

सेजौ

PART—B (1)

(Introductory Microeconomics)

41. Answer the following questions : 2×3=6

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলির উত্তর দাও :

गाहायनि सोंनायफोरनि फिननाय हो :

(a) Write two differences between positive economics and normative economics.

যথাৰ্থ অৰ্থনীতি আৰু আদৰ্শগত অৰ্থনীতিৰ মাজত দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

যথার্থ অর্থনীতি এবং আদর্শগত অর্থনীতির মধ্যে দুটি পার্থক্য লেখো।

दाजाबथाइ रांखान्थि आरो नेमखान्थियारि रांखान्थिनि गेजेराव मोननै फाराग लिर।

Or / নাইবা / অথবা / एबा

Write two characteristics of production possibility curve.

উৎপাদন সম্ভাৱিতা ৰেখাৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

উৎপাদন সম্ভাব্যতা রেখার দুটি বৈশিষ্ট্য লেখো।

दिहुनथाइ जाथावना हांखोनि मोननै आखुथाइ लिर।

(b) Briefly explain the concepts of short run and long run.

হ্ৰস্বকাল আৰু দীৰ্ঘকাল এই ধাৰণা দুটাৰ চমুকৈ ব্যাখ্যা কৰা।

হ্রস্বকাল এবং দীর্ঘকাল এই ধারণা দুটি সংক্ষেপে ব্যাখ্যা করো।

गुसुं सम आरो गोलाव सम बे सानखांथाइ मोननैनि सुंद'यै बेखेवनाय लिर।

Or / নাইবা / অথবা / एब्ला

Write two factors that affect the market supply of a commodity.

দ্ৰব্য এটাৰ বজাৰ যোগানত প্ৰভাৱ পেলোৱা দুটা নিৰ্ধাৰক লিখা।

একটি দ্রব্যের বাজার যোগানে প্রভাব ফেলা দুটি নির্ধারক লেখো।

बेसाद मोनसेनि बाजार जगायनायाव गोहोम खोख्लैग्रा मोननै जाहोग्रा लिर।

(c) What is meant by returns to a factor?

উৎপাদনৰ উপাদানৰ প্ৰতিদান বুলিলে কি বুজায়?

উৎপাদনের উপাদানের প্রতিদান বলতে কী বোঝায়?

दिहुनथाइनि थादेरसा मोनफिनथाइ बुङोब्ला मा बुजियो?

Or / নাইবা / অথবা / एब्ला

Define marginal cost with simple example.

সৰল উদাহৰণসহ প্ৰান্তিক ব্যয়ৰ সংজ্ঞা দিয়া।

সরল উদাহরণসহ প্রান্তিক ব্যয়ের সংজ্ঞা দাও।

गोरलै बिदिन्थिजों रुगुङारि खरसानि बुंफोरथि हो।

42. Answer the following questions : $3 \times 3 = 9$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলির উত্তর দাও :

गाहायनि सोंनायफोरनि फिननाय हो :

(a) What are the consequences of ceiling price (controlled price)?

উচ্চসীমাৰ দাম (নিয়ন্ত্ৰিত দাম)ৰ পৰিণামসমূহ কি কি?

উচ্চসীমার দাম (নিয়ন্ত্রিত দাম)-এর পরিণামগুলি কী কী?

गोजौसिन सिमा बेसेन (हमथानाय बेसेन)नि जाउनफोरा मा मा?

***Or* / নাইবা / অথবা / एब्ला**

Explain the concept of floor price (minimum support price).

নিম্নসীমাৰ দাম (নিম্নতম সমৰ্থন দাম)ৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা।

নিম্নসীমার দাম (নিম্নতম সমর্থন দাম)-এর ধারণাটি ব্যাখ্যা করো।

गाहायसिन सिमा बेसेन (बाङायसिन सुंथा बेसेन)नि सानखांथाइखौ बेखेव।

(b) Explain the concept of market equilibrium with the help of diagram.

বজাৰ ভাৰসাম্যতাৰ ধাৰণাটো চিত্ৰসহ ব্যাখ্যা কৰা।

বাজার ভারসাম্যতার ধারণাটি চিত্রসহ ব্যাখ্যা করো।

हाथाइ गोरोबथाइनि सानखांथाइखौ सावगारिजों बेखेव।

***Or* / নাইবা / অথবা / एब्ला**

The demand and supply functions of a firm under perfectly competitive market are given below :

$$D = 25 - 2P$$
$$S = -5 + 3P$$

where, P = price, D = quantity demanded and S = quantity supplied. Find equilibrium price and quantity.

পূৰ্ণ প্ৰতিযোগিতামূলক বজাৰৰ প্ৰতিষ্ঠান এখনৰ চাহিদা আৰু যোগান ফলন তলত দিয়া ধৰণৰ :

$$D = 25 - 2P$$
$$S = -5 + 3P$$

য'ত, P = দাম, D = সামগ্ৰীৰ চাহিদা আৰু S = সামগ্ৰীৰ যোগান। ভাৰসাম্য দাম আৰু পৰিমাণ নিৰ্ণয় কৰা।

পূর্ণ প্রতিযোগিতামূলক বাজারের একটি প্রতিষ্ঠানের চাহিদা এবং যোগান ফলন নিম্নোক্ত ধরনের :

$$D = 25 - 2P$$
$$S = -5 + 3P$$

যেখানে P = দাম, D = সামগ্রীর চাহিদা এবং S = সামগ্রীর যোগান। ভারসাম্য দাম এবং পরিমাণ নির্ণয় করো।

आबुं बादायारि हाथाइनि फसंथान गंसेनि बिनाय आरो जगायनाय गुन गाहायाव होनाय रोखोमनि :

$$D = 25 - 2P$$
$$S = -5 + 3P$$

जेराव, P = बेसेन, D = बेसादनि बिनाय आरो S = बेसादनि जगायनाय। गोरोबथाइ बेसेन आरो बिबां दिहुन।

(c) State any three assumptions of the law of diminishing marginal utility.

ক্রমহ্রাসমান প্রান্তিক উপযোগিতা বিধিটোৰ যি কোনো তিনিটা অৰধাৰণা লিখা।

ক্রমহ্রাসমান প্রান্তিক উপযোগিতা বিধিটির যে কোনো তিনটি অবধারণা লেখো।

दुइलांनाय रुगुङारि बाहायथि नेमनि जायखिजाया मोनथाम आजावनाय हो।

Or / নাইবা / অথবা / एब्रा

State any three properties of indifference curve.

নিৰপেক্ষ ৰেখাৰ যি কোনো তিনিটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

নিরপেক্ষ রেখার যে কোনো তিনটি বৈশিষ্ট্য লেখো।

गोरोबै खेंख्रा हांखोनि जायखिजाया मोनथाम आखुथाइ लिर।

43. State and explain the law of demand with the help of a demand schedule and a demand curve. 5

এখন চাহিদা অনুসূচী আৰু চাহিদা ৰেখাৰ সহায়ত চাহিদাৰ বিধিটো উল্লেখ আৰু ব্যাখ্যা কৰা।

একটি চাহিদা অনুসূচী এবং চাহিদা রেখার সাহায্যে চাহিদার বিধিটি উল্লেখ এবং ব্যাখ্যা করো।

गंसे बिनाय फारिथि आरो बिनाय खेंख्रा हांखोनि हेफाजाबाव बिनायनि नेमखौ मख' आरो बेखेव।

Or / নাইবা / অথবা / एबा

Discuss how market demand curve is derived from individual demand curves.

ব্যক্তিগত চাহিদা ৰেখাৰ পৰা কেনেদৰে বজাৰ চাহিদা ৰেখা আহৰণ কৰিব পাৰি, আলোচনা কৰা।

ব্যক্তিগত চাহিদা রেখা থেকে কীভাবে বাজার চাহিদা রেখা আহরণ করা যায়, আলোচনা করো।

गावारि बिनाय खेंख्रा हांखोनिफ्राय माब्लैै हाथाइ बिनाय खेंख्रा हांखो दिहुननो हायो, सावराय।

PART—B (2)

(Statistics for Economics)

44. Answer the following questions : 2×3=6

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলির উত্তর দাও :

गाहायनि सोंनायफोरनि फिननाय हो :

(a) State two demerits of mean deviation.

গড় বিচলনৰ দুটা অসুবিধা উল্লেখ কৰা।

গড় বিচলনের দুটি অসুবিধা উল্লেখ করো।

गेजेरथि एंगारनायनि मोननै बेखाबु मख'।

Or / নাইবা / অথবা / एबा

State any two merits of geometric mean.

গুণোত্তৰ মধ্যকৰ যি কোনো দুটা সুবিধা উল্লেখ কৰা।

গুণোত্তর মধ্যকের যে কোনো দুটি সুবিধা উল্লেখ করো।

भुमसुआरि गेजेरथिनि जायखिजाया मोननै खाबु मख'।

(b) Write two advantages of sample survey as compared to census survey.

পিয়ল জৰীপৰ তুলনাত নমুনা জৰীপৰ দুটা সুবিধা লিখা।

জনগণনা জরীপের তুলনায় নমুনা জরীপের দুটি সুবিধা লেখো।

सुबुं सानखो जरिपनि रुजुनायाव दिन्थिमु जरिपनि मोननै खाबु लिर।

Or / নাইবা / অথবা / एबा

Write any two differences between questionnaire and schedule as method of collection of primary data.

প্ৰাথমিক তথ্য সংগ্ৰহৰ পদ্ধতি হিচাপে প্ৰশ্নাৱলী আৰু অনুসূচীৰ মাজত যি কোনো দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

প্রাথমিক তথ্য সংগ্রহের পদ্ধতি হিসাবে প্রশ্নাবলী এবং অনুসূচীর মধ্যে যে কোনো দুটি পার্থক্য লেখো।

गुदि खारि बुथुमनायनि आदब हिसाबै सोंथिमाला आरो फारिलाइनि गेजेराव जायखिजाया मोननै फाराग लिर।

(c) What is classification of data? Mention any one type of classification.

তথ্যৰ শ্ৰেণীবিভাগ কি? শ্ৰেণীবিভাগৰ যি কোনো এটা প্ৰকাৰ উল্লেখ কৰা।

তথ্যের শ্রেণীবিভাগ কী? শ্রেণীবিভাগের যে কোনো একটি প্রকার উল্লেখ করো।

खारिनि थाखो राननाया मा? थाखो राननायनि जायखिजाया मोनसे रोखोमनि मख'।

Or / *নাইবা* / *অথবা* / *एब्ा*

Write the relationship among mean, median and mode when the distribution is symmetrical and asymmetrical.

সমতাপূৰ্ণ আৰু সমতাহীন বিতৰণৰ ক্ষেত্ৰত মধ্যক, মধ্যমা আৰু বহুলকৰ মাজৰ সম্পৰ্ক লিখা।

সমতাপূর্ণ এবং সমতাহীন বিতরণের ক্ষেত্রে মধ্যক, মধ্যমা এবং বহুলকের মধ্যে সম্পর্ক লেখো।

फारिग्रोबारि आरो फारिगोरोबि रानसारथाइनि बेलायाव गेजेरथिखौ, गेजेरमा आरो गेजेरगांनि गेजेरनि सोमोन्दोखौ लिर।

45. Answer the following questions : 3×3=9

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলির উত্তর দাও :

गाहायनि सोंनायफोरनि फिननाय हो :

(a) What is dispersion? What are the four main measures of dispersion? 1+2=3

বিক্ষেপণ মানে কি? বিক্ষেপণৰ মুখ্য মাপ চাৰিটা কি কি?

বিক্ষেপণ মানে কী? বিক্ষেপণের মুখ্য মাপ চারটি কী কী?

गोसारलायनाया मा? गोसारलानायनि गाहाइ जखा सुनाय मोनब्रैया मा मा?

Or / *নাইবা* / *অথবা* / *एब्ा*

Why is standard deviation used as the best measure of dispersion? 3

মানক বিচলনক কিয় বিক্ষেপণৰ উত্তম জোখ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয়?

মানক বিচলনকে বিক্ষেপণের উত্তম মাপ হিসাবে কেন ব্যবহার করা হয়?

बिथाखो बोखावनायखौ मानो गोसारलानायनि साबसिन जखा सुनाय हिसाबै बाहायनाय जायो?

(b) What are the essentials of a good measure of central tendency? 3

কেন্দ্ৰীয় প্ৰৱণতাৰ এটা আদৰ্শ মাপৰ প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ কি কি?

কেন্দ্রীয় প্রবণতার একটি আদর্শ মাপের প্রয়োজনীয়তাগুলি কী কী?

मिरु मोखांथाइनि मोनसे मोजां जखा सुनायनि गोनांथिफोरा मा मा?

Or / নাইবা / অথবা / एब्ला

Define mode. Write any two serious limitations of mode. 1+2=3

বহুলকৰ সংজ্ঞা দিয়া। বহুলকৰ যি কোনো দুটা গুৰুতৰ সীমাবদ্ধতা লিখা।

বহুলকের সংজ্ঞা দাও। বহুলকের যে কোনো দুটি গুরুতর সীমাবদ্ধতা লেখো।

गेजेरगांनि बुंफोरथि हो। गेजेरगांनि जायखिजाया मोननै गोनांथिनि सिमाथिखौ लिर।

(c) What is graphic presentation of data? Write the basic difference between frequency polygon and frequency curve. 1+2=3

তথ্যৰ লেখীয় উপস্থাপন কি? বাৰংবাৰতা বহুভুজ আৰু বাৰংবাৰতা লেখৰ মাজত মূল পাৰ্থক্য লিখা।

তথ্যের লেখীয় উপস্থাপন কী? বারংবারতা বহুভুজ এবং বারংবারতা লেখ-এর মধ্যে মূল পার্থক্য লেখো।

खारिनि बोसावगारियारि दिन्थिफुंनाया मा? गलेगलेथा बांहांखो आरो गलेगलेथा बोसावगारिनि गेजेराव गाहाइ फारागखौ लिर।

Or / নাইবা / অথবা / एब्ला

What is meant by correlation? Mention any two properties of coefficient of correlation. 1+2=3

সহসম্বন্ধ বুলিলে কি বুজায়? সহসম্বন্ধ গুণাংকৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

সহসম্বন্ধ বলতে কী বোঝায়? সহসম্বন্ধ গুণাঙ্কের যে কোনো দুটি বৈশিষ্ট্য উল্লেখ করো।

गोरोबलायनाय सोमोन्दो बुङोब्ला मा बुजियो? गोरोबलायनाय सोमोन्दोनि थाफादेरनि जायखिजाया मोननै आखुथाइ मख'।

46. Explain the meaning and importance of index numbers. 2+3=5

সূচক সংখ্যাৰ অৰ্থ আৰু গুৰুত্বৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

সূচক সংখ্যার অর্থ এবং গুরুত্বের বিষয়ে ব্যাখ্যা করো।

फारिथि अनजिमानि ओंथि आरो गोनांथिनि सोमोन्दै बेखेव।

***Or* / নাইবা / অথবা / एबा**

Calculate median from the following frequency distribution :

Class interval	0–10	10–20	20–30	30–40	40 & above
Frequency	3	7	10	8	2

What difficulty would you face, if you are asked to calculate arithmetic mean to the above data? 3+2=5

তলত দিয়া বাৰংবাৰতা বিতৰণৰ পৰা মধ্যমা নিৰ্ণয় কৰা :

শ্ৰেণী অন্তৰাল	0–10	10–20	20–30	30–40	40 আৰু ওপৰত
বাৰংবাৰতা	3	7	10	8	2

তোমাক যদি ওপৰৰ তথ্যখিনিৰ পৰা সমান্তৰ মধ্যক উলিয়াব দিয়া হয়, তুমি কি সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'বা?

নিম্নোক্ত বারংবারতা বিতরণ থেকে মধ্যমা নির্ণয় করো :

শ্রেণী অন্তরাল	0–10	10–20	20–30	30–40	40 এবং উপরে
বারংবারতা	3	7	10	8	2

তোমাকে যদি উপরের তথ্যটি থেকে সমান্তর মধ্যক বের করতে দেওয়া হয়, তুমি কি সমস্যার সম্মুখীন হবে?

गाहायाव होनाय गलेगलेथा रानसारथिनिफ्राय गेजेरमा दिहुन :

थाखो थाद'नाय	0–10	10–20	20–30	30–40	40 आरो गोजौआव
गलेगलेथा	3	7	10	8	2

नोंखौ जुदि गोजौनि खारिनिफ्राय सानखान्थियारि गेजेरथि दिहुननो होनाय जायो, नों मा जेंनानि मोगा मोगि जानो नांगोन?

★★★